

#1 *NEW YORK TIMES* BEST SELLER

PHIL JACKSON

& HUGH DELEHANTY

ΕΝΤΕΚΑ ΔΑΧΤΥΛΙΔΙΑ

Ο προπονητής των 11 τίτλων στο NBA αποκαλύπτει τα μυστικά και τη φιλοσοφία του.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ-ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ: ΝΙΚΟΣ ΠΑΠΑΔΟΓΙΑΝΝΗΣ

ΤΙΤΛΟΣ ΒΙΒΛΙΟΥ: **Έντεκα δακτυλίδια**

ΤΙΤΛΟΣ ΠΡΩΤΟΤΥΠΟΥ: Eleven Rings

Από τις Εκδόσεις Penguin Books, Ν. Υόρκη 2014

ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ: Phil Jackson, Hugh Delehanty

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ: Νίκος Παπαδογιάννης

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ – ΔΙΟΡΘΩΣΗ ΚΕΙΜΕΝΟΥ: Ελένη Γεωργοστάθη

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ ΕΚΔΟΣΗΣ: Χάρης Ψυχογιός

ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΕΞΩΦΥΛΛΟΥ: Darren Haggar

ΜΑΚΕΤΑ ΕΞΩΦΥΛΛΟΥ: Τζίνα Γεωργίου

ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΟΠΟΙΗΣΗ: Σπυριδούλα Βονίτση

© Phil Jackson, 2013, 2014

© Εικόνων εξωφύλλου: Joseph Escamilla

© ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΨΥΧΟΓΙΟΣ Α.Ε., Αθήνα 2021

Πρώτη έκδοση: Ιούνιος 2021

Έντυπη έκδοση ISBN 978-618-01-3993-8

Ηλεκτρονική έκδοση ISBN 978-618-01-3994-5

Τυπώθηκε στην Ευρωπαϊκή Ένωση, σε χαρτί ελεύθερο χημικών ουσιών, προερχόμενο αποκλειστικά και μόνο από δάση που καλλιεργούνται για την παραγωγή χαρτιού.

Το παρόν έργο πνευματικής ιδιοκτησίας προστατεύεται κατά τις διατάξεις του Ελληνικού Νόμου (Ν. 2121/1993 όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει σήμερα) και τις διεθνείς συμβάσεις περί πνευματικής ιδιοκτησίας. Απαγορεύεται απολύτως η άνευ γραπτής άδειας του εκδότη κατά οποιονδήποτε τρόπο ή μέσο αντιγραφή, φωτοανατύπωση και εν γένει αναπαραγωγή, διανομή, εκμίσθωση ή δανεισμός, μετάφραση, διασκευή, αναμετάδοση, παρουσίαση στο κοινό σε οποιαδήποτε μορφή (ηλεκτρονική, μηχανική ή άλλη) και η εν γένει εκμετάλλευση του συνόλου ή μέρους του έργου.

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΨΥΧΟΓΙΟΣ Α.Ε.

Από το 1979

Έδρα:

Τατοΐου 121, 144 52 Μεταμόρφωση

Βιβλιοπωλείο:

Εμμ. Μπενάκη 13-15, 106 78 Αθήνα

Τηλ.: 2102804800 • fax: 2102819550

PSYCHOGIOS PUBLICATIONS S.A.

Publishers since 1979

Head Office:

121, Tatoiou Str., 144 52 Metamorfossi, Greece

Bookstore:

13-15, Emm. Benaki Str., 106 78 Athens, Greece

Tel.: 2102804800 • fax: 2102819550

e-mail: info@psychogios.gr

www.psychogios.gr • <http://blog.psychogios.gr>

#1 *NEW YORK TIMES* BESTSELLER

PHIL JACKSON

και HUGH DELEHANTY

ΕΝΤΕΚΑ ΔΑΧΤΥΛΙΔΙΑ

Ο προπονητής των 11 τίτλων στο NBA αποκαλύπτει τα μυστικά και τη φιλοσοφία του

Μετάφραση-εισαγωγή-σημειώσεις: Νίκος Παπαδογιάννης

ΑΦΙΕΡΩΜΕΝΟ ΣΤΟΝ ΡΕΝΤ ΧΟΛΤΖΜΑΝ,
ΣΤΟΝ ΤΕΞ ΓΟΥΙΝΤΕΡ ΚΑΙ
ΣΤΟΥΣ ΠΑΙΚΤΕΣ ΠΟΥ ΠΡΟΠΟΝΗΣΑ,
ΓΙΑ ΟΛΑ ΟΣΑ ΜΟΥ ΔΙΔΑΞΑΝ

*Όταν οι πράξεις σου βγαίνουν από την ψυχή σου,
νώθεις να κυλάει μέσα σου το ποτάμι της χαράς.*

ΡΟΥΜΙ*

* Ο Τζελαλεντίν Ρουμί (1207-1273) ήταν Πέρσης μυστικιστής, ποιητής και λόγιος.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Εισαγωγή: <i>Ο λύκος και η αγέλη</i> από τον Νίκο Παπαδογιάννη.....	13
1. Ο κύκλος της αγάπης.....	17
2. Η ενδεκάτη εντολή.....	26
3. Ο «Κόκκινος» Ρεντ.....	39
4. Η αναζήτηση.....	54
5. Χορεύοντας με τους Ταύρους	73
6. Το πνεύμα του πολεμιστή.....	88
7. Στο άκουσμα του ανήκουστου	98
8. Ζήτημα χαρακτήρα.....	116
9. Μια γλυκόπικρη νίκη.....	125
10. Τα πάντα ρει.....	137
11. Οι ποιητές του γηπέδου.....	150
12. Ο χορός του σκουληκιού.....	166
13. Ο τελευταίος χορός.....	179
14. Μια ανάσα, ένα μυαλό	193
15. Έφοδος σε οχτώ μέτωπα	203
16. Η απόλαυση της απραξίας.....	219

17. Ένα, δύο, τρία, Λείκερς!	234
18. Η σοφία της οργής	246
19. Ευλοκόπος και νεροκουβαλητής	260
20. Τα παιδιά του πεπρωμένου.....	272
21. Η γλυκιά εκδίκηση.....	287
22. Το ματς μπήκε στο ψυγείο	297
Επίλογος: Η ζωή είναι μια λεωφόρος	308
Ευχαριστίες	323
Ευρετήριο	327

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Ο ΛΥΚΟΣ ΚΑΙ Η ΑΓΕΛΗ

Η μορφή του Φιλ Τζάκσον ισοδυναμεί για το παγκόσμιο μπάσκετ με εικόνισμα. Τα Έντεκα Δαχτυλίδια του τίτλου δεν είναι ακριβά μπιχλιμπίδια αγορασμένα από κάποιο κοσμηματοπωλείο του Μπέβερλι Χιλς, αλλά επιχειρήματα μεγαλείου. Άλλοι πασχίζουν μάταια μια ζωή για να κατακτήσουν ένα, αλλά αυτός χρειάζεται τρίτο χέρι για να βολέψει τα έπαθλα από τους τίτλους που κατέκτησε στην προπονητική καριέρα του.

Στην πραγματικότητα, τα δαχτυλίδια της συλλογής του Φιλ Τζάκσον δεν είναι έντεκα, αλλά δεκατρία, αφού κέρδισε και άλλα δύο, ως αντίτασο νιάτο, τον καιρό που έπαιξε μπάσκετ στους Νιου Γιρκ Νικς (1970, 1973). Αυτά όμως έχουν καταλήξει να θεωρούνται υποσημείωση μπροστά στον κολοφώνα που ακολούθησε: έξι τίτλοι σε δύο ξεχωριστά three-peat με τους Σικάγο Μπουλς του Μάικλ Τζόρνταν (1991-93, 1996-98) και άλλοι πέντε με τους Λος Άντζελες Λέικερς του Κόμπι Μπράιαντ (2000-02, 2009-10).

Το θεώρημα της τριάδας καταστράφηκε μία και μοναδική φορά, το 2011, στα χέρια των Ντάλας Μάβερικς και του Ντιρκ Νοβίτσκι. Είχε πια σημαίνει η ώρα της αποχώρησης από τους πάγκους. Ή μήπως όχι;

Τα αθλητικά κατορθώματα του Φιλ Τζάκσον είναι μόνο η μισή αλήθεια του. Την άλλη μισή ο άνθρωπος που συνοδεύεται από το παρατσούκλι «Zen Μάστερ» την ανακάλυψε με εσωτερικές αναζητήσεις και με πολλή μελέτη, εντρυφώντας σε συγγράμματα και διδαχές που ο στεγνός κόσμος του αθλητισμού αρνείται πεισματικά να αγγίξει, λες και απειλείται από αυτά ο ανδρισμός του.

Ο Τζάκσον εμπνεύστηκε από τη φιλοσοφία του βουδισμού, προσπάθησε να διαχωρίσει τον δογματισμό από την ουσία της οργανωμένης χριστιανικής θρησκείας, με την οποία γαλουχήθηκε, γοητεύτηκε από την κοσμοθεωρία των Αυτοχθόνων της Αμερικής, ξεψάχνισε τη διδασκαλία των ψυχολόγων, αγκάλιασε την εναλλακτική κουλτούρα, πειραματίστηκε σε μονοπάτια που άλλους τρομάζουν και τόλμησε να ανοίξει τα αποδυτήρια του μπάσκετ στον μυστικισμό και στον πνευματισμό.

Είμαι βέβαιος ότι οι ίδιοι οι παίκτες του τον έπαιρναν στο ψιλό όταν καλούνταν να συγκεντρωθούν σιωπηλοί πιασμένοι χέρι χέρι, με φλόγα φασκόμηλου να σιγοκαίει μέσα στα αποδυτήρια. Τα βιβλία που κάθε χρόνο εκείνος τους χάριζε, επιλεγμένα με προσοχή για να ταιριάζουν στα χούγια και στις ιδιαιτερότητες του καθενός, κατέληγαν συχνά στα σκουπίδια.

Ωστόσο οι ασκήσεις διαλογισμού του Τζάκσον δεν ήταν τουφεκιές στα τυφλά, ούτε κούφια new age φληναφήματα από αυτά που γίνονται μόδα στους ζάπλουτους λόφους του Χόλιγουντ. Ο άνδρας που στα νιάτα του ήταν χίτης και που πρωτοεμφανίστηκε στο Σικάγο για επαγγελματική συνέντευξη με ψάθινο καπέλο και μακριά γενειάδα πιστεύει ότι ο δρόμος προς την ομαδική επιτυχία περνάει μέσα από την ομόνοια, τη σύμπτωση, το συναισθηματικό δέσιμο, τον πνευματικό συντονισμό, την αλληλεγγύη, την αρμονία, τον αλτρουισμό.

Το εξωγήινο ταλέντο του Τζόρνταν και οι μαγευτικές πιρουνέτες του Κόμπι δε θα οδηγούσαν τους Μπουλς και τους Λέικερς στην κατάκτηση τίτλων αν δε συνδυάζονταν με την ομαδική δουλειά, την ομοψυχία, την αυτοθυσία και την άδολη αγάπη ανάμεσα στους συνοδοιπόρους.

Στον κόσμο του Φιλ Τζάκσον, οι αθλητές που ιδρώνουν για έναν κοινό σκοπό μοιάζουν πολύ με τους στρατιώτες που ρισκάρουν τη ζωή τους στο πεδίο της μάχης. Θα πρέπει να νιώθουν πρόθυμοι να ριχτούν πάνω στη νάρκη για να προστατεύσουν τον συμπολεμιστή τους. Ένας για όλους και όλοι για έναν. Όπως γράφει ο Κίπλινγκ στο *Βιβλίο της Ζούγκλας*: «Η δύναμη της αγέλης είναι ο λύκος και η δύναμη του λύκου είναι η αγέλη».

Το πινακάκι με τα συστήματα έχει δευτερεύουσα αξία στο *modus operandi* του Τζάκσον. Ωστόσο ο ακρογωνιαίος λίθος του είναι ένα σύστημα που συμπεκνώνει ανάμεσα στις γραμμές του γηπέδου όλα τα παραπάνω στοιχεία. Η περίφημη τριγωνική επίθεση του Τεξ Γουίντερ αναδεικνύει τα προτερήματα όλων των παικτών μέσω της συνεργατικότητας και αποτελεί μαξιλάρι ασφαλείας εάν κάποιο γρανάζι βραχυκυκλώσει.

Στο «τρίγωνο» χωράει ο Τζόρνταν, χωράει και ο Τζακ Χάλεϊ. Χωράει ο Σακίλ, χωράει και ο Κούμε Μπράουν. Τις βροχερές μέρες, ο τίμιος ιδρώτας του εργάτη μετράει εξίσου ή και περισσότερο με το λούστρο του πρίγκιπα.

Η αγωνιστική φιλοσοφία του Φιλ Τζάκσον υπενθύμιζε κάθε στιγμή την αξία της χαμαλοδουλειάς, δίχως να ευνουχίζει κανέναν: «Να κόψεις ξύλα. Να κουβαλήσεις νερό». Αυτό λένε και ξαναλένε οι μοναχοί στο Θιβέτ. Όσο το σπίτι είναι ζεστό και το πηγάδι γεμάτο, το νοικοκυριό δε θα ξεμείνει από εφόδια. Αρκεί να συνεισφέρουν αλόγιστα όλοι στη χαμαλοδουλειά.

Ο Τζάκσον μπορεί να μιλούσε αδιάκοπα για το «τρίγωνο», αλλά έβλεπε τη ζωή σαν μια σειρά από κύκλους, όπως οι Ινδιάνοι Σιου, που τόσο τον ενέπνευσαν. Όποιος βρίσκει θάρρος να τρυπήσει τον κύκλο και να εισχωρή-

σει έχει χρέος και να τον κλείσει πίσω του, για να αποκλείσει τους παρείσακτους. Οι δεσμοί, στη ζωή και στην καριέρα του Τζάκσον, είναι αδιάρρηκτοι.

Η αφήγηση του Φιλ Τζάκσον θα μπορούσε να χρησιμεύσει ως εγχειρίδιο χρηστής διοίκησης μιας ολιγομελούς «επιχείρησης», προικισμένης με ετερόκλητους χαρακτήρες, ασταθή δείκτη ικανοτήτων και προσαρμοστικότητας, ποικίλους αστάθμητους παράγοντες, καθώς και ασφυκτικό χρονικό ριζόντα.

«Η τέχνη της καθοδήγησης δεν είναι να επιβάλλεις τη θέλησή σου στους άλλους, αλλά να ξέρεις πότε να κάνεις ένα βήμα πίσω», γράφει κάπου ο Τζάκσον. Τόσο στο Σικάγο όσο και στο Λος Άντζελες, παρέλαβε ομάδες με ικανότητες και προοπτική, αλλά και με ένα κραυγαλέο «πρέπει». Κλήθηκε να δουλέψει κάτω από τον μεγεθυντικό φακό της δημοσιότητας, δίπλα σε προσωπικότητες που ξεπερνούσαν τον ίδιο σε λάμψη, δημοφιλία και στάτους.

Και δεν είχε καν το περιθώριο της αποτυχίας. Οι ξάγρυπνες νύχτες της μεταφυσικής αγωνίας ακολουθούσαν όχι μόνο τις οδυνηρές ήττες, αλλά και τις εκκωφαντικές νίκες. «Το παρόν έχει τον τρόπο να προσπερνάει όποιον έχει την προσοχή του στραμμένη εξολοκλήρου στο μέλλον ή στο παρελθόν», έλεγε πάντοτε ο ίδιος. Αυτή είναι η λυδία λίθος του ζεν.

«Από τον Μάικλ Τζόρνταν στον Κόμπι Μπράιαντ», θα μπορούσε να είναι ο υπότιτλος του βιβλίου που θα διαβάσετε. Δεν υπάρχει άνθρωπος καταλληλότερος από τον Φιλ Τζάκσον για να συγκρίνει αντικειμενικά τις ικανότητες των δύο υπέροχων αθλητών.

Πιστός στις συνήθειές του, ο προπονητής που πανηγύρισε έντεκα τίτλους δίπλα στους σούπερ σταρ των Μπουλς και των Λέικερς σκαλίζει κάτω από την επιφάνεια και δίνει εμπειριστατωμένα την απάντηση που εμείς οι μπάσκετικοί υποψιαζόμασταν εξαρχής. Δε σας αποκαλύπτω πού ακριβώς βρίσκεται το σχετικό εδάφιο, γιατί ξέρω ότι θα πάτε κατευθείαν εκεί.

Το φινάλε του βιβλίου βρίσκει τον Φιλ Τζάκσον καθισμένο στην άβολη καρέκλα του προέδρου των Νιου Γιork Νικς, της ομάδας της καρδιάς του. Αυτός ο ρόλος ήταν ένα διαφορετικό θηρίο, που κατασπάραξε τον Τζάκσον μέσα σε μία τριετία. Το αδυσώπητο «Μεγάλο Μήλο» δε χαρίζεται σε κανέναν. Το Σικάγο και το Λος Άντζελες μοιάζουν με χωριά μπροστά του.

Όταν ανέλαβε ρόλο εκτελεστικού παράγοντα, ο «Ζεν Μάστερ» ανακάλυψε ότι τα γραφεία και τα αποδυτήρια είναι δύο διαφορετικοί πλανήτες. Μαθημένος να ακροβατεί στις κορυφογραμμές, ο Τζάκσον βρέθηκε ξαφνικά να κολυμπάει κόντρα στο ρεύμα και να βουλιάζει σε κινούμενη άμμο.

Το διαζύγιο με τους Νικς, το καλοκαίρι του 2017, ήταν ουσιαστικά το «goodbye» του στην ενεργό δράση. Ο Τζάκσον ήταν τότε εβδομήντα δύο ετών, εργένης με πέντε παιδιά και οχτώ εγγόνια, αφού ο πολύκροτος αρραβώνας του με την Τζίνι Μπας –θυγατέρα του αείμνηστου ιδιοκτήτη των Λέικερς– δε μετουσιώθηκε ποτέ σε γάμο.

Τον ακούσαμε πρόσφατα, απουσιασποιημένο όπως πάντα, να ξετυλίγει το κουβάρι των αναμνήσεων στο ντοκιμαντέρ *The Last Dance*, με θέμα την παντοκρατορία των Μπουλς στη δεκαετία του '90. Τον είδαμε τσακισμένο να θρηνεί τον τραγικό θάνατο του Κόμπι Μπράιαντ τον Ιανουάριο του 2020. «Η σχέση μας ξεπέρασε τις νόρμες και τρύπωσε κάτω από το βέλο», δήλωσε εκείνη την αποφράδα μέρα. Οι δυο τους είχαν συναντηθεί μερικές μέρες πριν από το μοιραίο δυστύχημα.

Ο Φιλ Τζάκσον δημιούργησε δυναστείες, αλλά ουδέποτε υπήρξε δυνάστης. Είναι ο μοναδικός προπονητής στα επαγγελματικά σπορ των ΗΠΑ με περισσότερα από δέκα πρωταθλήματα στο παλμαρέ του. Ουδέποτε ολοκλήρωσε σεζόν στους πάγκους με αρνητικό ρεκόρ. Το 70,2% της καριέρας του (1.155 νίκες, 485 ήττες) είναι το κορυφαίο ποσοστό επιτυχίας στα χρονικά του NBA. Πανηγύρισε τίτλο ακόμα και στο CBA με τους Όλμπανι Πατρουνς (1984).

Εντάχθηκε στο Hall of Fame το 2007, παραδόξως όμως κέρδισε μόνο μία φορά τον τίτλο του Προπονητή της Χρονιάς (1996). «Κέρδιζε τα δαχτυλίδια επειδή είχε παιχταράδες», είπαν οι κακεντρεχείς. Ούτε ο Τζόρνταν όμως κατέκτησε ποτέ πρωτάθλημα με άλλον προπονητή στο NBA ούτε ο Κόμπι. Οι δυο τους χρειάστηκε να βάλουν λίγο ζεν στο κρασί τους, ώστε να το μετατρέψουν σε σαμπάνια.

Τα *Έντεκα δαχτυλίδια* είναι το όγδοο και πιο πρόσφατο βιβλίο του Φιλ Τζάκσον. Στις σελίδες του θα μοιραστείτε τα αποδυτήρια με θρούλους πέντε δεκαετιών στο παγκόσμιο μπάσκετ, από την εποχή του Ρεντ Άουερμπακ και του Γουίλις Ριντ μέχρι εκείνη του Πάου Γκασόλ και του Καρμέλο Άντονι. Θα συναντήσετε επίσης τον Δαλάι Λάμα, τον Νίκο Καζαντζάκη, το Τρελό Άλογο, αλλά και τον Κουέντιν Ταραντίνο και τους Grateful Dead. Είμαι βέβαιος ότι θα το απολαύσετε όσο το απόλαυσα και εγώ μεταφράζοντάς το.

ΝΙΚΟΣ ΠΑΠΑΔΟΓΙΑΝΝΗΣ
δημοσιογράφος-μεταφραστής

Ο ΚΥΚΛΟΣ ΤΗΣ ΑΓΑΠΗΣ

Η ζωή είναι ένα ταξίδι. Ο χρόνος είναι ένα ποτάμι. Η πόρτα είναι μισάνοιχτη.

ΤΖΙΜ ΜΠΟΥΤΣΕΡ*

□ Σέσιλ Μπ. ΝτεΜίλ θα είχε ξετρελαθεί με αυτό το σκηνικό. Καθόμουν αναπαυτικά σε μια πολυτελή λιμουζίνα, στη ράμπα που οδηγεί στο Μεμόριαλ Κολισίουμ του Λος Άντζελες, περιμένοντας την άφιξη της υπόλοιπης ομάδας. Παράλληλα, ένα εκστασιασμένο πλήθος 95.000 φιλάθλων, ντυμένων σε όλους τους πιθανούς συνδυασμούς του μοβ και του χρυσαφί, κατευθυνόταν προς το στάδιο. Κοπέλες με καλοκαιρινές φουσιτίτσες, άνδρες ντυμένοι σαν μαχητές από τον *Πόλεμο των Άστρων*, πιτσιρικάδες που ανέμιζαν πλακάτ με την προσαγή: «Kobe Diem». Αν άφηνα κατά μέρος την εκκεντρικότητα, υπήρχε στο παμπάλαιο τελετουργικό κάτι που με γέμιζε έμπνευση, με ανάγλυφη στην επιφάνειά του τη σφραγίδα του Λος Άντζελες. Όπως το έθεσε ο Τζεφ Γουάις, δημοσιογράφος της *L.A. Weekly*: «Αυτό που ζούσαμε θύμιζε την παρέλαση των ρωμαϊκών λεγεώνων καθώς επέστρεφαν στον τόπο τους έχοντας σαρώσει τη Γαλατία».

Για να είμαι ειλικρινής, ουδέποτε ένιωσα άνετα σε επινίκιους εορτασμούς, πράγμα παράδοξο εάν σκεφτεί κανείς το επάγγελμα που διάλεξα. Πρώτον, δηλώνω φοβικός απέναντι στα μεγάλα πλήθη. Δε με ενοχλούν στη διάρκεια των αγώνων, αλλά μου προκαλούν ναυτία όταν οι συνθήκες είναι χαοτικές. Επιπλέον, δε μου άρεσε ποτέ να βρίσκομαι στο κέντρο της προσοχής. Φταίει ίσως η έμφυτη συστολή μου ή τα αντικρουόμενα μηνύματα που λάμβανα ως

* Jim Butcher: Αμερικανός συγγραφέας επιστημονικής φαντασίας.

παιδί από τους γονείς μου, που ήταν και οι δύο ιερωμένοι. Στη δική τους κοσμοθεωρία, η νίκη είναι σκοπός θεμιτός –άλλωστε η μητέρα μου ήταν από τους πιο έντονα ανταγωνιστικούς ανθρώπους που γνώρισα ποτέ– αλλά η αλαζονεία του επιτυχημένου αποτελεί προσβολή προς τον Θεό. Όπως θα έλεγαν οι ίδιοι: «Η δόξα ανήκει σε Εκείνον».

Ωστόσο ο συγκεκριμένος εορτασμός δεν ήταν για εμένα. Επιβράβευε την αξιοσημείωτη μεταμόρφωση των παικτών καθ' οδόν προς την κατάκτηση του πρωταθλήματος του NBA του 2009. Η υπερηφάνεια καθρεφτιζόταν στα πρόσωπά τους, καθώς κατέβαιναν σε δεκάδες μοβ και χρυσαφιά σκαλοπάτια για να μπουν στο Κολισίουμ. Φορούσαν αναμνηστικά καπελάκια και μπλουζάκια με συνθήματα θριάμβου, γελούσαν, αστειεύονταν με πρόσωπα που έλαμπαν από χαρά, ενώ το κοινό ζητωκραύγαζε ενθουσιασμένο. Τέσσερα χρόνια νωρίτερα οι Λέικερς δεν είχαν καν προκριθεί στα πλέι οφ. Τώρα πλέον ήμασταν κυρίαρχοι του μπασκετικού σύμπαντος. Ορισμένοι προπονητές έχουν ψύχωση με την κατάκτηση τίτλων. Σε άλλους αρέσει να βλέπουν τη φάτσα τους στο γυαλί. Αυτό που συγκινεί εμένα είναι να παρακολουθώ νεαρούς άνδρες καθώς γίνονται ένα και να ξεκλειδώνω τη μαγεία που αναδύεται όταν προσηλώνονται –με όλη τους την ψυχή και την καρδιά– σε κάτι που ξεπερνάει το μπόι τους. Εάν αξιωθείς να ζήσεις κάτι τέτοιο, δεν πρόκειται να το ξεχάσεις ποτέ.

Το δαχτυλίδι δεν είναι παρά ένα σύμβολο.

Στο NBA, τα δαχτυλίδια του πρωταθλητή συμβολίζουν τη δύναμη και το στάτους. Δεν έχει σημασία που στην πραγματικότητα είναι φανταχτερά και χοντροκομμένα. Το όνειρο της κατάκτησης ενός τίτλου είναι αυτό που παρόχει κίνητρο στους αθλητές για να υποβάλουν τον εαυτό τους στη δοκιμασία μιας μακρόσυρτης σεζόν στο NBA. Ο Τζέρι Κράουζ, πρώην γενικός διευθυντής των Σικάγο Μπουλς, το καταλάβαινε καλά αυτό. Όταν με πρωτοπροσέλαβε στην ομάδα σε ρόλο βοηθού προπονητή το 1987, μου ζήτησε να φορώ μόνιμα ένα από τα δύο δαχτυλίδια που είχα κερδίσει στα νιάτα μου ως μπασκετμπολίστας των Νιου Γιρκ Νικς, για να το βλέπουν οι νεαροί παίκτες των Μπουλς και να εμπνέονται. Αυτό το συνήθιζα ούτως ή άλλως, τον καιρό που εργαζόμουν ως προπονητής στο CBA, αλλά μόνο στα πλέι οφ.*

* Η Continental Basketball Association ήταν μια δευτερεύουσα λίγκα, η οποία προσέφερε καταφύγιο σε επαγγελματίες παίκτες και προπονητές που δε «χωρούσαν» στο NBA, ούτε όμως ήθελαν να αναζητήσουν την τύχη τους στην Ευρώπη ή σε άλλα πρωταθλήματα στο εξωτερικό. Καταργήθηκε το 2009, μετά από εξήντα τρία χρόνια ζωής, και ουσιαστικά αντικαταστάθηκε από τη σημερινή G-League.

Μου φαινόταν υπερβολικό να φοράω ένα γιγάντιο χρυσαφικό στο δάχτυλό μου κάθε μέρα. Ένα μήνα μετά την εφαρμογή του μεγαλεπήβολου σχεδίου του Κράουζ, το πετράδι που δέσποζε πάνω στο δαχτυλίδι ξεκόλλησε από τη θέση του καθώς έτρωγα στο εστιατόριο Bennigan's του Σικάγο και εξαφανίστηκε χωρίς ίχνη. Κατόπιν τούτου, επέστρεψα στην παλιά μου συνήθεια να φοράω τα δαχτυλίδια μόνο στη διάρκεια των πλείοσφ και σε εξαιρετικές περιστάσεις, όπως αυτή η θριαμβευτική μάζωξη στο Κολισίουμ.

Σε ψυχολογικό επίπεδο, το δαχτυλίδι συμβολίζει κάτι σημαδιακό: την άενη αναζήτηση του ανθρώπου για αρμονία, επικοινωνία και ολοκλήρωση. Στην κουλτούρα των ιθαγενών της Αμερικής, η ενοποιητική δύναμη του κύκλου είχε τόσο μεγάλη συμβολική σημασία, ώστε φυλές ολόκληρες ζούσαν με γνώμονα την ύπαρξη αλληλένδετων ή ομόκεντρων κύκλων. Το αντίσκηνό τους είχε στρογγυλή επιφάνεια, όπως και η αυλή γύρω από τη φωτιά, ο καταυλισμός, αλλά και η ίδια η κοινωνική τους διάταξη: κύκλοι μέσα σε κύκλους, χωρίς αρχή και δίχως τέλος.

Οι περισσότεροι αθλητές δεν ήταν μυημένοι στην ψυχολογία των ιθαγενών Αμερικανών, αλλά αντιλαμβάνονταν ενστικτωδώς τον βαθύτερο συμβολισμό του κύκλου. Στις αρχές της σεζόν, οι παίκτες σκάρωσαν ένα σύνθημα το οποίο φώναζαν πριν από κάθε αγώνα, με τα χέρια τους ενωμένα σε κυκλικό σχήμα.

«Ένα, δύο, τρία, ΔΑ-ΧΤΥ-ΛΙ-ΔΙ!»

Μόλις οι παίκτες έλαβαν θέση πάνω στη σκηνή –η οποία δεν ήταν παρὰ το πτυσσόμενο παρκέ του μπάσκετ από το Στέιπλς Σέντερ–, σηκώθηκα όρθιος και απευθύνθηκα στο πλήθος. «Ποιο ήταν το σλόγκαν της ομάδας μας; Το δαχτυλίδι», αναφώνησα, φλασάροντας επιδεικτικά το τελευταίο που είχαμε κερδίσει μαζί, το 2002. «Ένα δαχτυλίδι, αυτό ήταν το σύνθημά μας. Δεν αναφέρομαι πεζά σε κάποιο κόσμημα αμύθητης αξίας. Αυτός ο κύκλος σφυρηλάτησε τον άρρηκτο δεσμό ανάμεσα σε αυτούς τους παίκτες. Τη βαθιά αγάπη που νιώθουν ο ένας για τον άλλον».

Τον κύκλο της αγάπης.

Οι περισσότεροι φίλαθλοι σκέφτονται το αγαπημένο τους άθλημα με εντελώς διαφορετικούς όρους. Μετά όμως από σαράντα χρόνια ενασχόλησης με το μπάσκετ σε υψηλότερο επίπεδο, ως αθλητής και ως προπονητής, δεν μπορώ να σκεφτώ φράση που να περιγράφει πιστότερα τη μυστικιστική αλχημεία χάρη στην οποία οι παίκτες γίνονται ένα στο κυνήγι του ακατόρθωτου.

Προφανώς δε συζητάμε για ρομαντικούς έρωτες, ούτε για αδελφική αγάπη με τη χριστιανική έννοια. Η ακριβέστερη αναλογία που μπορώ να σκεφτώ είναι το έντονο συναισθηματικό δέσιμο που βιώνουν οι σπουδαίοι πολεμιστές μέσα στη φλόγα της μάχης.

Αρκετά χρόνια πίσω, ο δημοσιογράφος Σεμπάστιαν Γιούνγκερ ενσωματώ-

θηκε σε μια διμοιρία Αμερικανών στρατιωτών που είχαν στρατοπεδεύσει σε μια από τις πιο επικίνδυνες περιοχές του Αφγανιστάν. Στόχος του ήταν να ανακαλύψει τι ακριβώς εμπύχωνε αυτούς τους απίστευτα γενναίους νέους, ώστε να πολεμήσουν σε συνθήκες που προξενούσαν τρόμο. Αυτό που διδάχθηκε, όπως περιγράφεται στο βιβλίο του *War* [Πόλεμος], ήταν ότι το αναγκαίο, προαπαιτούμενο για τη μάχη κουράγιο ήταν συναίσθημα ίδιο και απαραίλλαχτο με την αγάπη. Η πανίσχυρη αδελφική σχέση που είχαν σφυρηλατήσει μεταξύ τους οι στρατιώτες τούς έκανε να νοιάζονται περισσότερο για τα φιλαράκια τους παρά για τον ίδιο τους τον εαυτό. Σύμφωνα με τον Γιούνγκερ, ένας από τους στρατιώτες τού εξομολογήθηκε ότι θα θυσιαζόταν πέφτοντας πάνω σε μια χειροβομβίδα για οποιονδήποτε από τους συμπολεμιστές του, ακόμα και για αυτούς που δεν πολυσυμπαθούσε. Όταν ο Γιούνγκερ ρώτησε «γιατί», έλαβε την εξής απάντηση: «Διότι αγαπώ τα αδέρφια μου. Δεν είμαστε παρά μια αδελφότητα. Η ανταμοιβή μου θα είναι η δική τους σωτηρία. Και ξέρω ότι το ίδιο θα έκαναν εκείνοι για εμένα».

Αυτού του είδους η αυταπάρηση, μολοντί σχεδόν αδύνατο να εφαρμοστεί στην καθημερινή ζωή, αποτελεί, σύμφωνα με τον Γιούνγκερ, καθοριστικό εχέγγυο της επιτυχίας. Είναι ο ακρογωνιαίος λίθος της.

Δε θέλω να τραβήξω την αναλογία σε υπερβολικό βαθμό. Οι μπασκετμπολίστες δε ριψοκινδυνεύουν καθημερινά τη ζωή τους, όπως κάνουν οι στρατιώτες στο Αφγανιστάν. Αλλά, από πολλές απόψεις, και η δική τους «επιβίωση» διέπεται από την ίδια αρχή. Για την κατάκτηση ενός τίτλου στο NBA απαιτείται να συνυπάρξουν πολλοί κρίσιμοι δείκτες, όπως η κατάλληλη πρόσμειξη ταλέντου, δημιουργικότητας, οξυδέρκειας, σκληράδας και φυσικά τύχης. Εάν όμως από μια ομάδα λείπει το πιο ουσιώδες συστατικό, οι υπόλοιποι παράγοντες περνούν στο περιθώριο. Και αυτό το συστατικό είναι η αγάπη.

Η οικοδόμηση της ενσυναίσθησης δε συντελείται από τη μια μέρα στην άλλη. Απαιτούνται χρόνια γαλούχησης ώστε να ξεμυτίσουν οι νεαροί αθλητές από το «εγώ» τους και να αφοσιωθούν ολόψυχα σε μια ομαδική προσπάθεια. Το NBA δεν είναι ακριβώς ιδανικό περιβάλλον για την καλλιέργεια του αλτρουισμού. Μολοντί το ίδιο το άθλημα παίζεται με ομάδες των πέντε, η κουλτούρα που το περιβάλλει ενθαρρύνει την εγωκεντρική συμπεριφορά και αποθεώνει τα ατομικά κατορθώματα, παραμερίζοντας το δέσιμο ανάμεσα στους συμπαίκτες.

Όταν πρωτόπαξα για τους Νικς το 1967, τα πράγματα ήταν διαφορετικά. Εκείνες τις μέρες οι περισσότεροι παίκτες αμείβονταν φειδωλά και αναγκάζονταν να κάνουν δουλειές του ποδαριού τα καλοκαίρια για να τα φέρουν βόλτα. Η τηλεόραση σπανίως έδειχνε αγώνες μπάσκετ και ουδείς εί-

χε ακουστά την έκφραση «φιλάκι με χαϊλάιτς», πόσο μάλλον το Twitter και το Instagram. Οι άνεμοι άλλαξαν στη δεκαετία του '80, με βασική κινητήρια δύναμη την αντιπαλότητα ανάμεσα στον Μάτζικ Τζόνσον και στον Λάρι Μπερντ, καθώς και την εκτόξευση του φαινομένου Μάικλ Τζόρνταν στο παγκόσμιο στερέωμα. Σήμερα το μπάσκετ έχει μεταμορφωθεί σε βιομηχανία δισηκατομμυρίων δολαρίων, με φιλάθλους σε ολόκληρο τον κόσμο, με πολυπλόκαμη δημοσιογραφική κάλυψη, η οποία αναπαράγει όλα όσα γίνονται μέσα και έξω από το γήπεδο, είκοσι τέσσερις ώρες το εικοσιτετράωρο. Το ατυχές υποπροϊόν αυτού του γιγαντισμού είναι η ψύχωση του μάρκετινγκ για τη δημιουργία μιας πλειάδας υπέρλαμπρων αστέρων, το «εγώ» των οποίων υποβάλλεται σε διαρκές μασάζ. Με αυτόν τον τρόπο, υπονομεύεται και περνάει σε δεύτερο πλάνο το στοιχείο που προσελκύει τους περισσότερους φιλάθλους στο μπάσκετ: η γνήσια γοητεία του παιχνιδιού.

Όπως οι περισσότερες ομάδες που κατακτούν τίτλο στο NBA, οι Λέικερς του 2008-09 χρειάστηκαν χρόνια εσωστρέφειας και πάλης μέχρι να μεταμορφωθούν από ξεχαρβαλωμένη εγωκεντρική ομάδα σε ρωμαλέο αλτρουιστικό σύνολο. Δεν ήταν η πλέον υπερβατική ομάδα που έχω κοουτσάρει στη ζωή μου· αυτός ο τίτλος ανήκει στους Σικάγο Μπουλς του 1995-96, με ηγέτες τους Μάικλ Τζόρνταν και Σκότι Πίπεν. Ούτε είχε η τωρινή βερσιόν τόσο ταλέντο όσο οι Λέικερς του 1999-2000, με τους μετρ των κρίσιμων αγώνων Σακίλ Ο'Νιλ, Κόμπι Μπράιαντ, Γκλεν Ράις, Ρόμπερτ Χόρι, Ρικ Φοξ και Ντέρεκ Φίσερ. Ωστόσο οι Λέικερς του 2008-09 έκρυσαν στο ομαδικό τους DNA τον σπόρο του μεγαλείου.

Όταν οι παίκτες συγκεντρώθηκαν για την έναρξη της προετοιμασίας τον Αύγουστο του 2008, έμοιαζαν διαφασμένοι όσο ποτέ άλλοτε. Στην αυλαία της προηγούμενης σεζόν, είχαν διαγράψει μια θαυματουργή πορεία μέχρι τους τελικούς, μόνο και μόνο για να ταπεινωθούν στον καθοριστικό έκτο αγώνα από τους Σέλτικς, με διαφορά 39 πόντων. Το μάθημα που πήραν στα χέρια του Κέβιν Γκαρνέτ και της συντροφιάς του –χώρια η μαρτυρική διαδρομή από το γήπεδο ως το ξενοδοχείο ανάμεσα σε ορδές οπαδών των Σέλτικς– υπήρξε οδυνηρή εμπειρία, ιδίως για τους νεότερους παίκτες, που γεύτηκαν το βοσνονέζικο δηλητήριο για πρώτη φορά.

Ορισμένες ομάδες καταρρακώνονται μετά από τέτοιες ήττες. Αλλά αυτή η νεανική και εμπνευσμένη παρέα απέκτησε πρόσθετη ενέργεια από τη στιγμή που πλησίασε το έπαθλο σε απόσταση επαφής, άσχετα από το αν της το στέρησε ένας αντίπαλος πιο σκληραγωγημένος, σωματικά υπέρτερος και τελικά τρομακτικός. Ο Κόμπι, που κέρδισε τον τίτλο του Πολυτιμότερου Παίκτη στο NBA εκείνη τη χρονιά, πολλαπλασίασε την αυτοσυγκέντρωσή του σε επίπεδα λείζερ. Ανέκαθεν με εντυπωσίαζε η επιμονή και η χαλύβδινη αυτοπεποίθησή του. Ο «Σακ», από την άλλη, βασανιζόταν συχνά από κρίσεις αυτοπε-

ποίθησης και αμφιβολίας, αλλά ο Κόμπι δεν επέτρεπε σε τέτοιες σκέψεις να του κουρσεύουν το μυαλό. Όταν έβλεπε τον πήχη τοποθετημένο στα δυόμισι μέτρα, εκείνος θα πηδούσε στα τρία, ακόμα και αν δεν το είχε κάνει κανένας άλλος πριν. Αυτή τη νοοτροπία κουβάλησε μαζί του όταν έφτασε στο προπονητικό καμπ το φθινόπωρο του 2008. Η ασυμβίβαστη θέλησή του συμπαρέσυρε τους συμπαίκτες του σε καθοριστικό βαθμό.

Περισσότερο και από την αδυσώπητη αποφασιστικότητα του Κόμπι, με εξέπληξε η αλλαγή στις σχέσεις του με τους άλλους παίκτες. Είχε πια εξαφανιστεί ο ατίθασος νεαρός που με την εμμονή του να γίνει ο καλύτερος μπασκετμπολίστας του πλανήτη στερούσε την ευχαρίστηση του παιχνιδιού από όλους όσοι τον περιστοιχίζαν. Ο νέος Κόμπι, που αναδύθηκε στην πορεία της σεζόν, είχε πάρει πατριωτικά τον ρόλο του ηγέτη. Αρκετά χρόνια νωρίτερα, όταν φόρεσα για πρώτη φορά τη φόρμα των Λέικερς, ενθάρρυνα τον Κόμπι να αποκτήσει κοινωνικές σχέσεις με τους συμπαίκτες του, αντί να κλείνεται σε ένα δωμάτιο ξενοδοχείου παρακολουθώντας βιντεοκασέτες μπάσκετ χωρίς σταματημό.* Εκείνος απέρριψε την ιδέα μετά βδελυγμίας, απαντώντας ότι οι άλλοι ενδιαφέρονταν αποκλειστικά για τα αυτοκίνητα και τις γκόμενες. Με το πέρασμα των χρόνων όμως, έκανε συνειδητή προσπάθεια να ανοίξει διάυλο στενής επικοινωνίας με τους συμπαίκτες του, χαράζοντας τον δρόμο για περισσότερη ομοιογένεια.

Βοήθησε βεβαίως το γεγονός ότι ο έτερος των αρχηγών της ομάδας, Ντέρεκ Φίσερ, ήταν γεννημένος ηγέτης, με υψηλό δείκτη συναισθηματικής νοημοσύνης και ραφιναρισμένες ικανότητες διαχείρισης. Ένιωσα ξεχωριστή ικανοποίηση όταν ο «Φις», που είχε παίξει ρόλο-κλειδί ως πόντ γκαρντ όταν κατακτήσαμε νωρίτερα τρία απανωτά πρωταθλήματα, αποφάσισε να επιστρέψει στο Λος Άντζελες, αφήνοντας πίσω του τους Γκόλντεν Στέιτ Γουόριος και τους Γιούτα Τζαζ. Μολονότι υστερούσε σε σβελτάδα και σε εφευρετικότητα έναντι ορισμένων από τους νεαρότερους πλέι μείκερ του NBA, ο Φίσερ ήταν σφριγηλός, αποφασισμένος και ατρόμητος, με χαρακτήρα φτιαγμένο από πέτρα. Παρά την έλλειψη γρηγοράδας, είχε το χάρισμα να τρέχει την ομάδα στον αιφνιδιασμό και φρόντιζε ώστε η επίθεση να λειτουργεί ομαλά. Ήταν επίσης εξαιρετικός σουτέρ τριών πόντων όταν το χρονόμετρο πλησίαζε στο μηδέν. Πάνω απ' όλα, συνδεόταν με ισχυρούς δεσμούς με τον Κόμπι. Ο Κόμπι έτρεφε σεβασμό για την πνευματική πειθαρχία του Φίσερ και για την ηρεμία του υπό συνθήκες πίεσης. Ο Ντέρεκ γνώριζε πώς να μπει στο μυαλό του Κόμπι όσο κανένας άλλος.

* Ο Τζάκσον εργάστηκε ως προπονητής των Λέικερς μεταξύ 1999-2004 και 2005-11. Ο Κόμπι Μπράιαντ αγωνίστηκε στην ίδια ομάδα από το 1996 έως το τέλος της καριέρας του, το 2016.

Ο Κόμπι και ο «Φις» ξεκίνησαν την πρώτη προπόνηση με μια ομιλία στην οποία χαρακτήριζαν τη σεζόν «μαραθώνιο και όχι σπριντ» και τόνιζαν ότι οφείλαμε να ανταποδώσουμε τον δυναμισμό με δυναμισμό, χωρίς να μασάμε από άγχος και από τσαμπουκάδες. Η ειρωνεία του πράγματος ήταν ότι τα λόγια του Κόμπι πλησίαζαν ολοένα περισσότερο στα δικά μου.

Στο ρηξικέλευθο βιβλίο τους *Tribal Leadership* [Η ηγετική ικανότητα σε μια φυλή], οι σύμβουλοι επιχειρήσεων Ντέιβ Λόγκαν, Τζον Κινγκ και Χάλι Φίσερ-Ράιτ ξεδίπλωσαν τα πέντε στάδια της φυλετικής διαστρωμάτωσης, μετά από εκτεταμένη έρευνα σε οργανισμούς μικρού και μεσαίου μεγέθους. Μολονότι οι ομάδες μπάσκετ δεν είναι ακριβώς «φυλές», μοιράζονται εν πολλοίς παρόμοια χαρακτηριστικά και αναπτύσσονται με τις ίδιες, περίπου, προδιαγραφές:

- Το Στάδιο 1 χαρακτηρίζει τις περισσότερες συμμορίες του δρόμου, τα μέλη των οποίων μοιράζονται την απελπισία, την εχθρότητα και την αταλάντευτη πεποίθηση ότι «η ζωή είναι χάλια».
- Το Στάδιο 2 κατοικείται κυρίως από ανθρώπους απαθείς, που αυτοχαρακτηρίζονται θύματα και μετέχουν παθητικά στην κούρσα. Συμφωνούν, και αυτοί, ότι «η ζωή είναι χάλια». Τέτοιοι είναι οι πρωταγωνιστές της τηλεοπτικής σειράς *The Office* ή του κόμικ *Dilbert*.
- Στο Στάδιο 3 η έμφαση μεταφέρεται στα ατομικά κατορθώματα και διέπεται από το σλόγκαν: «Εγώ είμαι σπουδαίος, ενώ εσύ όχι». Σύμφωνα με τους συγγραφείς, τα άτομα σε αυτή τη φάση «θεωρούν τη νίκη χρέος και προσωπική υπόθεση. Δουλεύουν πιο σκληρά και σκέφτονται πιο αποτελεσματικά από τους ανταγωνιστές τους, σε βάση ατομιστική. Η νοοτροπία που γεννιέται είναι αυτή των “μοναχικών πολεμιστών”».
- Το Στάδιο 4 είναι αφιερωμένο στην υπερηφάνεια της φυλής και στη διάχυτη πεποίθηση ότι «εμείς είμαστε σπουδαίοι (ενώ οι άλλοι όχι)». Μια τέτοια ομάδα ανθρώπων καθορίζεται και από την ισχύ των ανταγωνιστών. Όσο πιο σφριγηλός εμφανίζεται ο αντίπαλος, τόσο αυξάνεται η δύναμη της φυλής.
- Το Στάδιο 5 είναι σπανιότερο και χαρακτηρίζεται από μια διάχυτη αύρα αθώου αυτοθυμασμού και από την αδιάσειστη πίστη ότι «η ζωή είναι υπέροχη». (Βλ. Σικάγο Μπουλς, 1995-98.)

Τηρουμένων των αναλογιών, ισχυρίζονται οι ερευνητές, το Στάδιο 5 είναι ισχυρότερο από το 4 και το απαλείφει. Το Στάδιο 4 είναι ισχυρότερο από το 3 και ούτω καθεξής. Επιπρόσθετα, οι κανόνες αλλάζουν από κουλτούρα σε κουλτούρα. Γι' αυτό και οι λεγόμενες «οικουμενικές αρχές», που πε-

ριγράφονται σε πολλά εγχειρίδια σχετικά με τη διοικητική ικανότητα, σπανίως αντέχουν σε ανάλυση. Όποιος επιχειρεί να τονώσει την ψυχοσύνθεση μιας φυλής από ένα χαμηλότερο στάδιο σε υψηλότερο οφείλει να βρει τους κατάλληλους μοχλούς, που θα αποδειχθούν λειτουργικοί για τη βελτίωση της συγκεκριμένης ομάδας.

Στη διάρκεια της περιόδου 2008-09 οι Λέικερς κλήθηκαν να υπερβούν το Στάδιο 3 και να φτάσουν στο 4, ώστε να βγουν νικητές. Το κλειδί ήταν να πειστεί η κρίσιμη πλειοψηφία των αθλητών να ενστερνιστεί την αλτρουιστική προσέγγιση στο παιχνίδι. Δεν ανησυχούσα τόσο για τον Κόμπι, αν και είχε την τάση να σουτάρει κατά ριπάς οσάκις εκνευριζόταν. Σε αυτή τη φάση της καριέρας του, καταλάβαινε πια ότι ήταν τρέλα να επιδιώκει το σκορarisma κάθε φορά που άγγιζε την μπάλα. Ούτε ο Φίσερ και ο Πάου Γκασόλ με απασχολούσαν, αφού είχαν εγγενές το ένστικτο της ομαδικότητας. Περισσότερο με ένοιαζε η νοοτροπία ορισμένων από τους νεότερους παίκτες, που βιάζονταν να κάνουν όνομα και να εντυπωσιάσουν το κοινό μέσα από τα χαϊλάιτς στο *SportsCenter* του ESPN.

Στο ξεκίνημα κιόλας της περιόδου παρατήρησα έκπληκτος ότι κάποιοι από τους λιγότερο ώριμους παίκτες της ομάδας εμφανίζονταν συγκεντρωμένοι και αποφασισμένοι. «Βρισκόμασταν σε σοβαρή αποστολή και δε σκοπεύαμε να χασομερήσουμε», θυμάται ο φόργουορντ Λουκ Γουόλτον. «Όταν πια φτάσαμε στους τελικούς, η λέξη ήττα δεν υπήρχε στο λεξιλόγιό μας».

Ξεκινήσαμε με βρυχηθμούς, κερδίζοντας 21 από τα πρώτα 25 παιχνίδια μας. Όταν έφτασε η ώρα να υποδεχτούμε τους Σέλτικς ανήμερα Χριστούγεννα, ήμασταν πολύ πιο ψυχωμένοι από ό,τι στα πλείοφ της προηγούμενης σεζόν. Παίζαμε σαν να μας είχαν ευλογήσει οι θεοί του μπάσκετ: διαβάζοντας τις αντίπαλες άμυνες στο φτερό και αντιδρώντας με αυτοματισμούς, σαν καλοκουρδισμένη τζαζ ορχήστρα. Οι Λέικερς της νέας εποχής κατατρόπωσαν τους Σέλτικς άνετα, 92-83, και στη συνέχεια έφτασαν χορεύοντας στο καλύτερο ρεκόρ της Δυτικής Περιφέρειας: 65 νίκες, 17 ήττες.

Η σοβαρότερη απειλή προήλθε από τους Χιούστον Ρόκετς, οι οποίοι άντεξαν μέχρι το έβδομο παιχνίδι του δεύτερου γύρου των πλείοφ, παρόλο που το αστέρι τους, ο Γιάο Μινγκ, έσπασε το πόδι του στο τρίτο ματς. Είχαμε την ψευδαίσθηση ότι θα κάναμε περίπατο με μοναδικό εφόδιο το ταλέντο μας, αλλά οι Ρόκετς την κατέρριψαν, με τους τρεις κορυφαίους αστέρες τους παροπλισμένους. Αυτή η σχοινοβασία υπενθύμισε στους δικούς μας παίκτες ότι τα πλείοφ είναι ναρκοπέδιο και τους αφύπνισε, ώστε να προσεγγίσουν πιο προσεκτικά το Στάδιο 4.

Δίχως αμφιβολία, η ομάδα που πανηγύρισε τον τίτλο στο παρκέ του Ορλάντο μετά από πέντε αγώνες στη σειρά των τελικών ήταν διαφορετική από εκείνη που διασκορπίστηκε στο TD Garden της Βοστώνης τον προηγούμενο χρό-

νο. Όχι μόνο εμφανίστηκαν οι παίχτες σκληραγωγημένοι και γεμάτοι πίστη, αλλά τους ένωσε και ένας άρρηκτος σύνδεσμος.

«Ήμασταν μια αδελφότητα», είπε ο Κόμπι. «Αυτό και άλλο τίποτε. Μια αδελφότητα».

Πολλοί από τους προπονητές που γνωρίζω αφιερώνουν άπλετο χρόνο στα συστήματα και στο πινακάκι. Οφείλω να ομολογήσω ότι κατά καιρούς έπεφτα και εγώ στην ίδια παγίδα. Τους περισσότερους ανθρώπους που ασχολούνται με τον αθλητισμό τούς γοητεύει όχι η ατέρμονη φλυαρία περί στρατηγικής, αλλά αυτό που εγώ αποκαλώ πνευματικό υπόβαθρο του παιχνιδιού.

Δε θα προσποιηθώ ότι είμαι ειδικός στη θεωρία περί ηγετικής ικανότητας. Έχω μάθει όμως ότι η τέχνη της μεταμόρφωσης μιας ομάδας νέων, φιλόδοξων ατόμων σε ομοιογενές σύνολο που κάνει πρωταθλητισμό δεν είναι μηχανιστική διαδικασία. Πρόκειται για μια μυστηριώδη ταχυδακτυλουργία, που συνεπάγεται όχι μόνο γνώση των πατροπαράδοτων κανόνων του παιχνιδιού, αλλά και ανοιχτή καρδιά, καθαρό μυαλό και βαθιά περιέργεια για τις διαδρομές του ανθρώπινου πνεύματος.

Το βιβλίο που θα διαβάσετε περιγράφει την προσπάθειά μου να ξετυλίξω αυτό το μυστήριο.

Κατά τη διάρκεια της απίστευτης καριέρας του ως κόουτς των Σικάγο Μπουλς και των Λος Άντζελες Λέικερς, ο Φιλ Τζάκσον κέρδισε τα περισσότερα πρωταθλήματα από οποιονδήποτε άλλο προπονητή στην ιστορία του επαγγελματικού αθλητισμού. Έντεκα φορές οδήγησε τις ομάδες του στον απόλυτο στόχο: το πρωτάθλημα NBA – έξι φορές τους Σικάγο Μπουλς και πέντε φορές τους Λος Άντζελες Λέικερς. Διερευνώντας τα πάντα, από την ανθρωπιστική ψυχολογία και τη φιλοσοφία των Αυτοχθόνων Αμερικανών μέχρι τον ζεν διαλογισμό, ο Τζάκσον ανέπτυξε μια νέα προσέγγιση όσον αφορά την ηγεσία, η οποία άφησε το στίγμα της στον υπερανταγωνιστικό κόσμο του επαγγελματικού αθλητισμού.

Στο βιβλίο αυτό, ο Τζάκσον αποκαλύπτει πώς έμαθε τα μυστικά της ενσυνείδησης και του ομαδικού πνεύματος, πώς ενέπνευσε θρυλικούς παίκτες όπως ο Μάικλ Τζόρνταν, ο Σακίλ Ο'Νιλ και ο Κόμπι Μπράιαντ και πώς έστησε πετυχημένες ομάδες, κάνοντας τους παίκτες του να εμπιστεύονται ο ένας τον άλλον και να λειτουργούν με απόλυτο συγχρονισμό. Μιλάει για συναρπαστικές προσωπικότητες και για το πάθος τους για τη νίκη, και κυρίως για το πώς μπορούμε να βγάλουμε από μέσα μας τον καλύτερο εαυτό μας.

«ΕΙΝΑΙ ΧΑΡΙΣΜΑΤΙΚΟΣ».

ΜΑΪΚΑ ΤΖΟΡΝΤΑΝ

Εκδόσεις ΨΥΧΟΓΙΟΣ
www.psichogios.gr

ΚΩΔ. ΜΗΧ/ΣΗΣ: 24983